

Паниум — Жиырма Үшінші Нөмір

Одақтан кейін ол айлакерлікпен әрекет етеді

Jeff Pippenger

2026-03-20

Даниял 11-тарау 24-аят пұтқа табынушы Римнің үстем түрде билік жүргізетін кезеңін «уақыт» деген сөзбен айқындайды. Пайғамбарлық қолданылуда бір «уақыт» 360 жылды білдіреді, ал сол жылдар б.з.д. 31 жылы ежелгі тарихтағы ең әйгілі теңіз шайқасы — Акций шайқасынан басталды. Одан да ауқымдырақ әрі стратегиялық тұрғыдан анағұрлым жетілген басқа теңіз шайқастары болған, бірақ Марк Антоний мен Клеопатрамен байланысына байланысты Акций ең айшықты теңіз шайқасы болды. Тарихи маңызы жағынан, Даниял 11:40-тың орындалуындағы Берлин қабырғасының құлауына және Аян 18-дің орындалуындағы 11 қыркүйектегі Егіз мұнараларға ұқсас; өйткені Құдай Өзінің пайғамбарлық Сөзін орындау үшін тарихи оқиғаларды таңдағанда, мұны мүмкін болған ең кең аудиторияның назарын аударатындай түрде жүзеге асырады.

Онымен одақ жасалғаннан кейін ол алдамшылықпен әрекет етеді; өйткені ол келіп, аз ғана халықпен күшейеді. Ол аймақтың ең шұрайлы жерлеріне де бейбіт түрде кіреді; әрі ол өз әкелері де, әкелерінің әкелері де істемегенді істейді; ол олардың арасына олжаны, тоналған мүлікті және байлықты таратады; иә, ол қамалдарға қарсы өз айлаларын, бірақ белгілі бір уақытқа дейін, алдын ала ойластырады. Даниял 11:23, 24.

Урия Смит жиырма үшінші аяттағы Рим мен Маккавейлер арасындағы одақ жөніндегі байқауларын сол аяттағы аз халық туралы түсініктеме берумен қорытындылайды.

«Осы уақытта римдіктер саны аз халық еді; әрі олар кулықпен, яғни бұл сөз білдіретіндей, айлакерлікпен әрекет ете бастады. Дәл осы кезден бастап олар кейіннен жеткен билік шыңына қарай үздіксіз де жедел өрлеумен көтеріле берді.»

«[Жиырма төртінші аят келтірілген].»

«Рим дәуіріне дейін халықтардың құнды аймақтар мен бай жерлерге иелік етуінің әдеттегі жолы соғыс пен жаулап алу болатын. Енді Рим әкелері де, олардың әкелері де істемеген нәрсені істеуге тиіс болды; атап айтқанда, бұл иеліктерді бейбіт жолмен қабылдауға тиіс еді. Бұрын-соңды естілмеген мынадай дәстүр енді басталды: патшалар өз патшалықтарын өсиет бойынша римдіктерге қалдыратын болды. Рим осылайша кең-байтақ аймақтарға иелік етті.»

«Ал Римнің үстемдігіне осылайша бағынғандар бұдан аз пайда көрген жоқ. Оларға ізгілікпен және кеңшілікпен қаралды. Бұл олжаның әрі түскен табыстың олардың арасында үлестірілгеніндей еді. Олар жауларынан қорғалды және Рим билігінің саясында тыныштық пен қауіпсіздікте өмір сүрді.

«Бұл аяттың соңғы бөлігіне қатысты епископ Ньютон бекіністерге қарсы емес, қайта солардан болжамдық шараларды алдын ала белгілеу мағынасын береді. Римдіктер мұны

өздерінің жеті төбелі қаласының қуатты қамалынан істеді. “Тіпті бір уақытқа дейін;” сөзсіз, пайғамбарлық уақыт, яғни 360 жыл. Бұл жылдарды қай кезеңнен бастап есептеу керек? Бәлкім, келесі аятта назарға ұсынылған оқиғадан.» Uriah Smith, Daniel and the Revelation, 272, 273.

Смит сөзін жалғастырып, б.з.д. 31 жылғы Ақций шайқасын үш жүз алпыс жылдың басталу нүктесі ретінде айқындайды. Жиырма бесінші аятты келтіргеннен кейін, Смит төмендегідей дейді.

«23 және 24-аяттар арқылы біз яһудилер мен римдіктер арасындағы одақтың, б.з.д. 161 жылдың, бергі жағына — Рим жалпыға бірдей үстемдікке ие болған кезеңге — жеткізілеміз. Енді алдымыздағы аят оңтүстіктің патшасы Мысырға қарсы қуатты жорықты және ұлы да күшті әскерлер арасында болған елеулі шайқастың орын алуын көз алдымызға әкеледі. Осындай оқиғалар дәл осы уақытта Рим тарихында болды ма? — Болды. Бұл соғыс Мысыр мен Рим арасындағы соғыс еді; ал бұл шайқас Ақций шайқасы еді. Осы қақтығысқа алып келген жағдайларға қысқаша шолу жасап көрейік.»

«[Марк] Антоний, Август Цезарь және Лепид Юлий Цезарьдың өлімінің кегін алуға ант еткен триумвиратты құрды. Осы Антоний Августтың қарындасы Октавияға үйлену арқылы оның бажасына айналды. Антоний мемлекеттік істермен Мысырға жіберілді, бірақ Мысырдың азғын патшайымы Клеопатраның айласы мен арбауына құрбан болды. Оның оған деген құмарлығы соншалықты күшті болды, ақырында ол Мысырдың мүдделерін жақтап, Клеопатраның көңілінен шығу үшін әйелі Октавиядан бас тартты, оның ашкөздігін қанағаттандыру үшін оған бірінен кейін бірін аймақтар сыйлады, Римде емес, Александрияда салтанатты жеңіс тойын өткізді, әрі басқа да жолдармен Рим халқын соншалықты қорлады, сондықтан Август оларды өз елінің осы жауына қарсы соғысқа жан-тәнімен қатысуға бастауда ешқандай қиындық көрмеді. Бұл соғыс сырттай Мысыр мен Клеопатраға қарсы болғандай көрінді; бірақ шын мәнінде ол енді Мысыр істерінің басында тұрған Антонийге қарсы еді. Ал олардың жанжалының шынайы себебі, Прайдоның айтуынша, мынау еді: олардың ешқайсысы да Рим империясының тек жартысымен қанағаттана алмады; өйткені Лепид триумвираттан шеттетілгеннен кейін, енді билік екеуінің арасында қалды, әрі әрқайсысы тұтасты иеленуге бел буғандықтан, оны иемдену үшін соғыс тағдырын таңдады». Урайя Смит, Daniel and the Revelation, 273.

Пайғамбарлық тұрғыдан алғанда, Ақцийдегі шайқас жексенбілік заңды айқындайды, өйткені ол Смит сипаттағандай, пұтқа табынушы Римнің «әмбебап үстемдігін» орнықтырған үш географиялық кедергінің үшіншісін жаулап алуды бейнеледі. Пұтқа табынушы Римдегі сияқты, папалық Римнің үшінші кедергісі Рим қаласынан қуылған кезде папалық Римнің «әмбебап үстемдігі» 538 жылы басталды. Сол екі куәлік Киелі кітап пайғамбарлығындағы алтыншы және жетінші патшалықтарды қазіргі Рим жеңетін жер мен уақыттағы жексенбілік заңға назар аударады; әрі осы арқылы ол өзінің үшінші кедергісін де жеңіп, қырық екі рәміздік ай мерзіміне «әмбебап үстемдігін» орнықтырады.

Оған зор сөздер мен Құдайға тіл тигізулер айтатын ауыз берілді; әрі оған қырық екі ай бойы әрекет ету билігі берілді. Аян 13:5.

Мысырға қарсы Рим

Римнің Августы жүргізген Мысыр мен Клеопатраға қарсы соғыстың пайғамбарлық серпіні Марк Антонийдің бүлігімен түрткілендірілді, әрі сол пайғамбарлық серпіндер пайғамбарлық қажеттілік бойынша жексенбілік заңда бейнеленген пайғамбарлық серпіндерді білдіруге тиіс.

Акцияда Рим Мысырды жеңді; бұл күш бүлікшіл еркек пен киесіз әйелдің одағынан тұрған еді. Антоний мен Клеопатраның одағы — шіркеу мен мемлекеттің қосылуы. Акцияда Августиннің Римі шіркеу мен мемлекеттің киесіз қосындысымен бейнеленген бір күшті жеңді.

Аңның мүсіні

Клеопатра Римнің нышаны болған Антониймен одақтасқан азғындалған шіркеуді бейнелейді. Урия Смиттің Антонийдің «Мысырдың азғын патшайымы Клеопатраның айласы мен сұлулығының құрбаны болды» деп айтқанына сай, олардың қарым-қатынасында үстемдік еткен Клеопатра болды. Антоний мен Клеопатра арқылы бейнеленген шіркеу мен мемлекеттің одағы Клеопатраны осы қарым-қатынаста билеуші күш ретінде танытады; сондықтан олардың қарым-қатынасы арқылы бейнеленген шіркеу мен мемлекеттің қосындысы — қарым-қатынасты әйел басқаратын шіркеу мен мемлекеттің қосындысы ретінде — аңның мүсінінің анықтамасына сәйкес келеді. Акция жуық арада келетін жексенбілік заңның бейнесі болды.

Август папалық биліктің жуықта келетін жексенбілік заң кезінде Америка Құрама Штаттарын жаулап алуын бейнелейді. Марк Антоний — жердегі аңның республикалық мүйізі, ал Клеопатра — протестанттық мүйіз. Антоний мен Клеопатра жуықта келетін жексенбілік заң кезінде бірігіп, айдаһарша сөйлейді. Клеопатра да, Антоний де — айдаһарлық биліктің рәміздері, әрі олар жексенбілік заң кезінде толық бірігіп қосылғанда, айдаһарша сөйлейді.

Айдаһарлар

Грекия да, Мысыр да пайғамбарлық тұрғыдан айдаһар билігін бейнелейді, ал Антоний де айдаһар билігін бейнелейді. Даниялдың он бірінші тарауында Мысыр оңтүстік, ал Грекия батыс болды. Ескендірдің патшалығы төрт бөлікке бөлінгеннен кейін, Мысырды Птолемей I иемденді. Содан кейін Птолемей I пайғамбарлықтағы оңтүстіктің алғашқы патшасы болды, ал Клеопатра Мысырдағы Птолемей әулетінің соңғы билеушісі болды. Птолемей Ұлы Ескендірдің туған жері болған Македонияда дүниеге келген.

Македон солтүстік Грекияда орналасқан еді және өздерінің арғы тегін грек мифологиясындағы қаһармандардан таратады деп есептейтін. Оңтүстік грек қала-мемлекеттері македондықтарды оңтүстік Грекиядағы эллиндерге қарағанда анағұрлым

тағылау деп санады. Македон монархия болды, ал Афины, Спарта, Фивы, Коринф және т.б. сияқты оңтүстіктегі қала-мемлекеттер (полистер) оңтүстік және орталық Грекияда, сондай-ақ Эгей теңізінің аралдарында орналасқан еді. Бұл полистерде көбіне демократиялық, олигархиялық немесе аралас басқару түрлері болды, ал Македон күшті патшалық әулеті (Аргеадтар) бар орталықтандырылған монархия еді. Соған қарамастан, олардың бәрі де эллиндер болды, әрі Рим тарих сахнасына шыққанда, олар эллиндерді гректер деп атады. Клеопатра Птолемейлер әулетінің соңғы билеушісі болды, ол Македон аймағынан, яғни солтүстік Грекиядан шыққан гректердің солтүстік патшалығының монархиялық тармағын білдіретін.

Оңтүстіктің патшасы

Клеопатра Ескендір патшалығы төртке бөлінген кезде I Птоломейден бастау алған Птоломейлер патшалығының соңғы билеушісі болды. Акий шайқасында Птоломейлер патшалығы, яғни оңтүстіктің тура мағынасындағы патшасы, өз ақырына жетті. Оңтүстіктің келесі патшасы Француз революциясы тарихында атеистік Франция арқылы бейнеленген рухани Мысыр болмақ еді.

Олардың өлі денелері рухани тұрғыдан Содом және Мысыр деп аталатын ұлы қаланың көшесінде жатады; сол жерде біздің Иеміз де айқышқа шегеленген еді. Аян 11:8.

Нақтылы Мысыр Александр патшалығының бөлінуіне қатысты нақтылы оңтүстік патшасы болды, алайда рухани Мысыр нақтылы географиялық бағыт арқылы емес, Мысырдың пайғамбарлық сипаттары арқылы оңтүстік патшасы ретінде бейнеленеді.

Оңтүстік және Батыс

Клеопатра патшалықтың Птолемейлер әулетінен шыққан соңғы билеушісі бола отырып, пайғамбарлық тұрғыдан грек (батыс) пен Мысырдың (оңтүстік) екі жақты күші болды; ал одан кейінгі, содан соң рухани мағынадағы оңтүстік патшасы Франция болмақ, ол да Аянның он бірінші тарауында Мысыр мен Содом ретінде бейнеленген екі жақты күш. Содомның азғындығы батыстағы Клеопатраның азғындығымен сәйкес келеді, ал оңтүстіктегі Клеопатра Мысырдың атеизмімен сәйкеседі. Оңтүстіктің соңғы тура мағынадағы патшасының екі жақты болмысы оңтүстіктің алғашқы рухани патшасымен сәйкес келді.

Акий шайқасы — Антонийдің Рим айдаһары мен Клеопатраның оңтүстік пен батыс айдаһарының қасиетсіз одағы болды. Антоний мен Клеопатра шіркеу мен мемлекетті бейнелейді; сондықтан Римдік Августтың Акийді жаулап алуы аңның мүсінін типологиялық тұрғыдан білдіретін қасиетсіз қосарлы одақтың үстінен Римнің басым түсетін жаулап алуын білдіреді. Үш жүз алпыс жылдан кейін, Даниел 11:24-тің орындалуында, Константин Римді шығыс пен батысқа бөлді: Рим әйелін батыста қалдырып, Рим ерін шығысқа көшірді. Оңтүстік пен батысты жаулап алу Акий шайқасында үш жүз алпыс жылдық бір «уақыттан» кейінгі шығыс пен батыстың бөлінуін типологиялық тұрғыдан алдын ала көрсетті. Бұған дейінгі бір қақтығыста Антонийге шығыс Рим, ал Августқа батыс

берілген еді; сондықтан Акий шығыс пен батысты бір жерге тоғыстырды, бірақ тек бір «уақытқа» ғана.

Б.з.д. 31 жыл және 330 жыл

Иса әрдайым ақырды бастауымен бейнелейді; сондықтан б.з.д. 31 жылғы Акийді жаулап алу 330 жылы империяның шығыс пен батысқа бөлінуін алдын ала бейнелейді. Б.з.д. 31 жылғы Акий 330 жылы аяқталған 360 жылдың омегасының альфасы болды. Б.з.д. 31 жыл да, 330 жыл да Даниялдың он бірінші тарауының он алтыншы және қырық бірінші аяттарында бейнеленген, жуық арада келетін жексенбілік заңды алдын ала бейнелейді.

Тағы бір нышан

Оңтүстіктің және батыстың Клеопатрасымен одақтасқан Римнің Антонийі аңның мүсінінің олардың екі жақты одағының ішіндегі үш жақты одақты білдіреді. Айқыш та жексенбілік заңмен, демек, Акиймен және 330 жылмен сәйкес келеді. Айқышта шіркеу мен мемлекеттің екі жақты одағы яһудилердің (бұзылған шіркеу) Мәсіхті өлтіру үшін Риммен (мемлекет) қосылуы арқылы бейнеленген. Айқыштағы одақтағы үшінші тарап Бараббамен, жалған Мәсіхпен, бейнеленген; оның есімі “әкенің ұлы” дегенді білдіреді. Барабба, шынайы пайғамбар ретіндегі Мәсіхпен салыстырылғанда, символдық тұрғыдан жалған пайғамбар болып табылады. Рим — Антоний еді, ал оңтүстік пен батыстың Клеопатрасы яһудилер мен Бараббаны білдірді.

Айқыш сондай-ақ Кармил тауындағы Ілияспен де сәйкес келеді, онда таңдау шынайы не жалған пайғамбардың кім екендігі жөнінде болды. Ол кезде жалған пайғамбар екі қырлы нышан еді: Бағалдың пайғамбарлары мен тоғайдың абыздарынан тұрды. Бағал — ер құдай, ал тоғайдың абыздары әйел құдайы Аштартаны білдірді. Айқыштың жанындағы яһудилер әйел құдайы Аштартаны, ал Қасірет Адамының жалған баламасы болған Барабба ер құдай Бағалды білдірді.

Клеопатра оңтүстіктің де, батыстың да патшайымы болды. Антоний Римнің бейнесі еді, Юлийдің өлтірілуі үшін кек алуға ант еткен үштік триумвираттың бір бөлігі болды. Юлийдің жиырма үш жарақаттан қаза болуы Даниял 11-тараудың қырықыншы аятының орындалуында 1798 жылғы папалықтың өлімші жарасын бейнеледі. Актиумдағы Августин сол өлімші жараның жазылуын білдіреді. Бұл жара Антоний мен Клеопатра өлген кезде жазылады. Антоний мен Клеопатра Құрама Штаттардағы аңның бейнесін білдіреді; ол жерден шыққан аңнан және оның екі мүйізінен тұратын үштік пайғамбарлық құрылым. Антоний — соның бір бөлігі, ал Клеопатра қалған екі бөлікті білдіреді. Мейлі ол Антонийдің Римі болсын, не Клеопатраның Мысыр мен Грекиясы болсын, Киелі кітаптағы пайғамбарлықтың алтыншы патшалығы аяқталатын жексенбілік заң кезінде олар бірге өледі. Пайғамбарлық тұрғыдан алғанда, Антонийге қатысты Клеопатра — шіркеулік айла мен мемлекеттік айланың қоспасы; мұнда шіркеулік айла мемлекеттік айланы арбап, оны бақылауда ұстайды.

Екінші өлімнің бейнесі

Тағы бір пайғамбарлық деңгейде Клеопатраның Юлий Цезарьмен және Марк Антониймен байланысы Клеопатраның шіркеулік айлакерлігінің Рим империясының мемлекеттік саяси өнерімен екі мәрте қатынасқа түсуін бейнелейді. Даниял он бірдің қырықыншы аятының орындалуында, өзінің алғашқы рәміздік өлімінде, 1798 жылы Юлий оны тастап кетті; ал содан кейін Даниял он бірдің қырық бесінші аятының орындалуында, Актийде, оған көмектесетін ешкім болмай, ол өз ақырына жетеді. Қырықыншы аят — жазылуға тиіс оның алғашқы өлімші жарасының альфасы, ал қырық бесінші аяттың омегасы — оның екінші әрі соңғы өлімін қабылдайтын жері.

Он алтыншыдан жиырма екінші аяттарға дейінгі төрт Рим билігі сияқты, Киелі кітаптағы рәміз ретінде Клеопатраның да мәнмәтінге қарай бірден көп мағынасы бар. Патшалық қолдау алынып тасталған кезде, Юлий оны 1798 жылы тастап кетті, ал содан кейін оның өлімге апарар жарасы жексенбілік заң кезінде жазылады; бірақ Аян кітабының он жетінші тарауындағы он патша, ол өзінің екінші әрі соңғы өліміне ұшырағанда, ақырында оны отпен жояды.

Клеопатра — перғауындық Мысырдың атеизмі мен Грекияның діни философиясы арқылы бейнеленетін екіжақты табиғаттың нышаны. Оның екіжақты табиғаты Мысырдың мемлекеттік айла-саясатын және Грекияның шіркеулік айла-саясатын білдіреді. Гректің діни философиясы өзінің ғибадатханасы — Парфенонға мүсін ретінде орнатылған грек тәңірәйелі Афина арқылы бейнеленеді. Афина — даналықтың нышаны, әрі әйел ретінде ол Құдайлық тәлімге қарама-қарсы қойылатын адами білім беру дінін білдіреді.

Америка Құрама Штаттарының екі мүйізі — республикалық пен протестантизм; бұлар Францияда Мысыр мен Содом арқылы бейнеленген болатын. Мысыр — мемлекеттік айлакерлік, ал Содом — шіркеулік айлакерлік; сондықтан республикалық Мысырға, ал протестантизм Содомға сәйкес келеді. Республикалық — Мысыр, ал протестантизм — Содом және Грекия. Адамдық білім берудің нышаны — грек тәңіріясы Афина; оның ғибадатханасы Парфенон болған, ал оның қазіргі заманғы егізі Теннесси штатының Нэшвилл қаласындағы Парфенон ғибадатханасынан көрініс табады. Жексенбілік заң кезінде Америка Құрама Штаттарында республикалық мүйізбен одақтасатын азғындалған шіркеудің нышаны Клеопатра, Аштөрет, Саломея және Содом ретінде бейнеленеді.

Клеопатра перғауынның атеизмін және гректердің дінін бейнелейді. Атеизм философиясымен бірге жүретін дін — грек білімін табыну нысанына айналдыру. Иса әрдайым ақырды бастауымен бейнелеп көрсетеді, ал жеуге тыйым салынған бақтағы ағаш — ізгілік пен зұлымдықты тану ағашы болды; ол Уайт ханым «жоғары білім» деп атайтын грек философиясының дінін бейнелейді. Бұл Мәсіх пен Шайтан арасындағы ұлы тартыста Клеопатраның даналыққа негізделген грек дінін шынайы білімнің бүлінген әрі жалған көшірмесі ретінде айқындап, соған ерекше назар аударады.

Теннесси штатындағы Нэшвилл «Оңтүстіктің Афинысы» деп аталады, ал Клеопатра — оңтүстіктің соңғы тура мағынадағы патшайымы болды. Оңтүстіктің соңғы патшайымы

келесі әрі оңтүстіктің алғашқы рухани патшасын бейнелейді; бұл атеистік Францияда жүзеге асты. Атеистік Франция Теннесси штатындағы Нэшвиллде, «Оңтүстіктің Афинысында», Афина тәңіриясына арналған Парфенон ғибадатханасы символдық түрде бейнеленетін Америка Құрама Штаттарын бейнелейді. Ғибадатхана Нэшвиллдегі West End 2500 мекенжайында орналасқан. Жиырма бес саны Матай кітабының жиырма бесінші тарауындағы үш астарлы әңгіменің жабық есігін білдіреді. Клеопатра «оңтүстіктің» де, «батыстың» да патшайымы ретінде «Оңтүстіктің Афинысында» өз «соңына» келеді.

Акий, Клеопатра, Август және Антоний туралы осы жайттарды ескере отырып, біз Даниялдың он бірінші тарауының жиырма төртінші аятынан отызыншы аятына қайта ораламыз. Бәлкім, осы үзіндінің ең көмескі бөлігі — олардың бір дастарқан басында отырып, өтірік айтуы туралы айтылатын жері.

Осы екі патшаның да жүректері зұлымдық істеуге бейім болады, әрі олар бір дастарқан басында жалған сөйлеседі; бірақ бұл жүзеге аспайды, өйткені ақыры әлі де белгіленген уақытта болады. Даниял 11:27.

Аятта белгіленген уақыт — 330, жиырма төртінші аяттағы «уақыттың» соңы. Белгіленген уақыт Америка Құрама Штаттары үшін жексенбілік заңды білдіреді, сондай-ақ ол әлем үшін адамзаттық сынақ мерзімінің жабылуын да білдіреді. Жексенбілік заңнан бұрын жүректері зұлымдық істеуге берілген екі патша бір дастарқанда бір-біріне өтірік айтады. Даниял кітабының он бірінші тарауының он алтыншы және қырық бірінші аяттарындағы жексенбілік заңнан бұрын екі патша бір дастарқанда өтірік айтады, бірақ олардың өтірігі өркендемейді. Бір-біріне өтірік айтатын сол екі патша кімдер? Осы ойға жауап бермес бұрын, осы топтамада бұған дейін қарастырған кейбір рәміздерді еске салайын.

Төрт римдік билеуші олар қай контексте қарастырылатынына қарай алуан түрлі пайғамбарлық нышандарды білдіреді. Олар римдік билеушілер болғанымен, нышан ретінде, мәнінде, Селевкилердің үстемдігінен римдіктердің үстемдігіне ауысқан кезеңдегі ежелгі Яһуданың пайғамбарлық тарихын бейнелейді.

Помпей қолбасшы болды, ал одан кейінгі Римнің үш билеушісінің бәрі де Цезарьлар еді. Юлий Августқа қатысты екі триумвиратпен байланысқан екі үштік одақты бейнелейді: біріншісі — ресми емес, екіншісі — ресми. Белгілі бір мәнмәтіндерде бұл төрт билеушінің бәрі де жексенбілік заңды білдіреді. Помпей даңқты жерді жаулап алды; жиырма үш пышақ жарақатымен бейнеленген Юлий — бірінші періште, өйткені ол — алғашқы Цезарь, әрі ол Тиберий болған үшінші періштені типологиялық тұрғыдан бейнелейді. Айқыштағы Тиберий, яғни жексенбілік заң, сондай-ақ жиырма үш санымен бейнеленеді, өйткені жиырма үш татуласуды білдіреді; ал айқыш — Мәсіхтің Өзінің құдайлық болмысын біздің адамдық болмысымызбен біріктіру ісіндегі ең маңызды бөліктердің бірі. Сондықтан Юлий мен Тиберий — жиырма үш санымен бейнеленген бірінші және үшінші хабар.

Юлий Голливуд аңыздарында жиі бейнеленетіндей романтикалық тұлға болған жоқ; ол билікке ұмтылған қатыгез адам еді. Тиберий Юлийден де жаман болды, өйткені оның жауыздығы аяттың өзінде де меңзеледі: еврей әліпбиінің соңғы әрпі — жиырма екі, ал

бірінші әрпі — бір. Альфа омегадан кіші, ал Тиберийдің жауыздығы еврей әліпбиінің соңғы әрпіне сәйкес келетін жиырма екінші аятта орналасқан, әрі Юлий мен Тиберий бейнелейтін осы екі жауыз адамның арасында Август тұрды. Август Рим билігі мен беделінің даңқының шырқау биігін білдіреді. Бірінші және үшінші хабарға қарама-қарсы ретінде ол он үшінші әріппен бейнеленген, ал бұл бүліктің нышаны. Август өз патшалығын Рим тарихындағы ең әйгілі бүлік — Антоний мен Клеопатраның бүлігін басып-жаншу арқылы нығайтты.

Август — үшінші кедергіні жаулап алған Рим билігі, әрі сол арқылы ол жексенбілік заңды және Аян кітабының он үшінші тарауындағы бүлікке қатысты қырық екі рәміздік ай бойы үстемдік ететін Рим билігін бейнелейді. Жексенбілік заңның алдына қойылғанда, Помпей 1798 жылды да, 1989 жылды да білдіреді; осылайша Помпей б.з.д. 219 жылдан 217 жылға дейін созылған төртінші Сирия соғысын аяқтаған Антиох Ұлының рәмізіне айналады, бұл он бірінші тараудың оныншы аятының орындалуы болып табылады. Содан кейін Юлий Цезарь он бірінші және он екінші аяттармен, сондай-ақ шекаралық шайқаспен — б.з.д. 217 жылғы Рафия шайқасымен — сәйкестендіріледі. Онда Юлий де Антиох Ұлы болып табылады, ал Август Цезарь да он бесінші аяттағы Паний шайқасында Антиох Ұлы болып табылады. Ал он алтыншы аятта Тиберий жексенбілік заңды білдіреді, бірақ ол жерде ол Антиох Ұлы емес, өйткені онда ол Помпей, себебі Иса әрдайым ақырды бастау арқылы бейнелейді. Бұл аят Селевкилер империясының ақырын белгілейді, ол Киелі кітап пайғамбарлығындағы алтыншы патшалық ретіндегі Америка Құрама Штаттарының ақырының тұрпаты болып табылады.

Римнің төрт билеушісіне қатысты тағы да сәйкестендірулер жасалуы керек, ал бұл желі қырқыншы аяттың жасырын тарихын бейнелейді. Жиырма үшінші аяттағы Маккавейлер желісі де қырқыншы аяттың жасырын тарихын көрсетеді. Содан кейін жиырма төртінші аятта пұтқа табынушы империялық Римнің тарихы бір уақыт мерзімімен — үш жүз алпыс жылмен — бейнеленеді. Жиырма төртінші аяттан отызыншы аятқа дейін көрсетілген Рим тарихының желісі де қырқыншы аяттың жасырын тарихының көрінісі болып табылады. Бұл отыз бірінші аятта аяқталады, өйткені сол жерде тақырып пұтқа табынушы Римнен папалық Римге ауысады. Пұтқа табынушы Рим сол аятта әлі де бар, бірақ онда ол Киелі кітап пайғамбарлығындағы төртінші патшалық ретінде емес, 538 жылы папалықты таққа отырғызған саяси билік ретінде көрсетілген. 538 жылы папалық жексенбілік заң қабылдады, сондықтан отыз бірінші аят он алтыншы және қырық бірінші аяттармен сәйкестенеді. Жиырма төртінші аят Акции шайқасын және осы желімен байланысты тарихты таныстырды.

Жиырма төртінші аятта пұтқа табынушы Римнің үш жүз алпыс жыл бойы үстем билік жүргізе бастаған кезі көрсетіледі, ал отыз бірінші аятта папалық Римнің бір мың екі жүз алпыс жыл бойы үстемдік ете бастауы көрсетіледі. Осы желінің басы мен соңы — Мәсіхтің, Альфа мен Омеганың, қолтаңбасын танытады. Бұл аяттарда Марк Антонийдің, Клеопатраның және Август Цезарьдың тарихы берілген. Он алтыншы аятта пұтқа табынушы Рим б.з.д. 65 жылы Селевкилер империясын, ал содан кейін б.з.д. 63 жылы Яһуданы жаулап алды. Б.з.д. 31 жылғы Актийдегі үшінші кедергі Мысыр патшалығының

ақырын айқындады; бұл б.з.д. 65 жылғы Селевкилерге қатысты алғашқы кедергілер арқылы бейнеленген еді. Тағы да біз Біріншінің және Соңғының қолтаңбасын көреміз. Б.з.д. 65 жыл үш кедергінің біріншісі болды және ол солтүстік патшасының жаулап алынуын білдірді, ал б.з.д. 31 жыл үш кедергінің үшіншісі болды және ол оңтүстік патшасының жаулап алынуын білдірді. Үш кедергінің ортасындағы кедергі ретінде Яһудада, Помпей б.з.д. 63 жылы келген кезде, Иерусалим қабырғаларының ішінде азаматтық соғыс жүріп жатқан еді. Екінші кедергі — бүліктің нышаны.

538 жылы папалық Рим үшінші кедергіні Рим қаласынан ығыстырып шығарды. Ол кедергі готтар еді, әрі сол жерде Киелі кітап пайғамбарлығындағы бесінші патшалық басталды; дәл төртінші патшалық аяқталған жерде. Төртінші патшалық өзінің үшінші кедергісінде басталғаны сияқты, Мысыр патшалығы да жеңіліске ұшырады, бұл Селевкилер патшалығының бірінші кедергісінде алдын ала бейнеленген еді. Бұл жиырма төртінші аяттан отызыншы аятқа дейінгі аралықта кездесетін пайғамбарлық куәліктің қыркыншы аяттың жасырын тарихында да орналастырылуға тиіс бір желіні білдіретінін айқындайды. Осы себепті Марк Антоний, Клеопатра, Юлий Цезарь, Помпей және Август Цезарь арқылы бейнеленген түрлі пайғамбарлық өзара байланыстарды қарастыру аса маңызды.

Олай болса, олар бір дастарқанда отырып өтірік сөйлескенде, жиырма төртінші аяттан отызыншы аятқа дейінгі үзіндінің ең көмескі бөлігі де сол ма?

Бұл екі патшаның да жүректері зұлымдық істеуге бейім болады, әрі олар бір дастарқанда отырып, өтірік сөйлеседі; бірақ бұл іске аспайды, өйткені ақыры әлі де белгіленген уақытта болады. Даниял 11:27.

Урия Смит бұл екі патшаны Марк Антоний мен Август Кесарь деп анықтайды.

«Жиырма жетінші аяттан үзінді»

«Антоний мен Цезарь бұрын одақта болды. Алайда достық жамылғысының астында екеуі де әмбебап үстемдікке ұмтылып, сол жолда астыртын әрекет етіп жүрді. Бір-біріне көрсеткен ілтипаты мен достығы туралы олардың мәлімдемелері екіжүзділердің сөздері еді. Олар бір дастарқан басында жалған сөйледі. Антонийдің әйелі әрі Цезарьдің қарындасы Октавия, Антоний онымен ажырасқан кезде, Рим халқына: өзі оған тек осы некенің Цезарь мен Антоний арасындағы бірліктің кепілі болады деген үмітпен ғана тұрмысқа шығуға келіскенін мәлімдеді. Бірақ сол кеңес оңынан шықпады. Араздық туды; ал содан кейінгі қақтығыста Цезарь толық жеңіске жетті.» Uriah Smith, Daniel and the Revelation, 276.

Октавияның Антониймен некесі бірлік кепілі іспетті болғаны анықталған кезде, бұл неке одағы он бірінші тарауда бұрынырақ б.з.д. шамамен 252 жылы Берениканың Селевки әулетінің патшасы Антиох II Теоспен жасаған эллиндік дәуірдегі некесі арқылы алдын ала бейнеленген неке одағын айқындады. Береника Птолемей II Филадельфтің қызы болған. Октавия мен Береника дипломатиялық некелерді немесе пайғамбарлық тұрғыдан алғанда, шарттарды білдіреді. Бесінші тармақтан оныншы тармаққа дейін оңтүстік және солтүстік патшалықтар арасындағы дипломатиялық некенің тарихы айқындалады, ал Марк Антоний

мен кейінірек Август Цезарь деген атпен белгілі болған Октавиан бұл некені ұйымдастырған кезде, олар патшалықты да шығыс пен батысқа бөліп жіберді.

Б.з.д. 40 жылғы Брундизий пактісі азамат соғысына таяп қалған ахуалдан кейін Екінші триумвираттағы шиеленісті реттеу үшін Марк Антоний мен Октавианның (кейінірек Август) арасында келіссөз арқылы жасалған бітім болды. Ол Рим иеліктерін бөлуді (Антонийге — шығыс, Октавианға — батыс) қамтыды және Антонийдің Октавияға (Октавианның қарындасына) үйленуімен бекітілді. Б.з.д. 39 жылы триумвираттың бастапқы бес жылдық мерзімі аяқталды; Антоний 300-ден астам кемемен Италияға жүзіп келді, бірақ оларға әуелі Брундизийге жағаға шығуға рұқсат берілмеді, сондықтан ақырында Тарентумға тоқтады. Ұзаққа созылған делдалдықтардың нәтижесінде, Антонийдің әскері Октавианның әскерімен соғысқысы келмегені сияқты, Октавианның әскері де Антонийдің әскерімен соғысқысы келмегендіктен, Октавиан сонда келіп онымен кездесті. Октавия маңызды бітімгерлік рөл атқарып, Антонийді Секст Помпейге қарсы Октавианды қолдауға көндірді. Олар триумвиратты тағы бес жылға (б.з.д. 32 жылға дейін) жаңартты, мұнда Антоний уәде етілген әскерлерге айырбас ретінде Октавианға 120 кеме берді (алайда Октавиан кейін бұл әскерлерді бермей қойды).

Б.з.д. 32 жылы осы екі жауласушының арасында ашық ажырау болды. Қарым-қатынастар үгіт-насихаттың, Антонийдің шығысқа ден қоюының (Клеопатрамен бірге) және Октавианның батыста билігін шоғырландыруының салдарынан нашарлай түсті. Октавиан кейінірек Антоний ұсынған келіссөз өткізу туралы ұсыныстарды Актийге дейін қабылдамады.

Солтүстіктің патшасымен (Антиох) және оңтүстіктің патшасымен (Птолемей) жасалған дипломатиялық некеде қалыңдықты оңтүстіктің патшасы ұсынды; ал Антонийдің (шығыс) және Октавианның (батыс) дипломатиялық некесінде қалыңдықты батыс ұсынды. Екі дипломатиялық неке де сәтсіз аяқталды, әрі қызды не қарындасты берген жақ түптің түбінде шартты бұзған билікті жеңіп шықты.

Үшеудің куәлігі

Селевкидтер империясының ақырында бір үстелде өтірік сөздер айтылған үшінші келісім болды. Бұл б.з.д. 202–195 жылдардағы Бесінші Сирия соғысы аясында орын алды; сол кезде Антиох III Ұлы 204 жылы б.з.д. Птолемей IV Филопатор қайтыс болғаннан кейін Птолемей патшалығының әлсіреуін өз пайдасына асырды. Птолемей V Эпифан (Птолемей V) таққа бала кезінде (шамамен 5–6 жасында) отырды, соның салдарынан Мысыр регенттердің билігіне қалып, ішкі аласапыранға, жергілікті көтерілістерге және сыртқы қауіптерге осал болды.

Антиох Магнус б.з.д. 200 жылғы Панион шайқасы сияқты жеңістерден кейін-ақ Коэле-Сириядағы, Палестинадағы және Кіші Азиядағы Птолемейлерге қарасты аумақтардың едәуір бөлігін басып кіріп, иемденіп алған еді. Мысырды толықтай жаулап алудың орнына (өйткені бұл Римнің араласу қаупін туғызатын, себебі Рим оған белгілі бір аймақтардан аулақ болуын талап етіп қысым жасап отырған), ол «қамқоршы» тұлға ретінде

дипломатиялық неке одағын көздеді. Б.з.д. 197/195 жылдары соғысты аяқтаған бітім шартының бір бөлігі ретінде Антиох Магнус өзінің жас қызы Клеопатра I Сираны (Клеопатра Сира деп те аталады) бала Птолемей V-ке атастырды, кейін оған тұрмысқа берді (неке б.з.д. 193 жылы Рафияда қиылды; Птолемей 16 жаста, Клеопатра 10 жаста еді).

Бұл жомарт қадам ретінде көрсетілді: Антиох өзін жас патшаның одақтасы әрі «қамқоршысы» етіп таныстырып, бейбітшілікті қамтамасыз ете отырып, Азиядағы олжаларын сақтап қалды. Бұл некенің арқасында ол қызы арқылы Мысырға жанама ықпал жүргізуге мүмкіндік алды (ол қызының Селевкидтік тегіне адал болып қалып, Птолемей сарайында Сирияны жақтайтын үн ретінде әрекет етеді деп үміттенді). Алайда бұл айла кері әсер етті, өйткені Клеопатра әкесінің емес, күйеуінің және Мысырдың жағына шығып, Антиохтың ұзақ мерзімді үстемдігін әлсіретті. Бұл Брундизий пактісін (б.з.д. 40 ж.) бейнелейді және бірнеше қырынан Рим оқиғаларымен байланысты болды.

Антоний соғысқа таяу жағдайдан кейін бакталас күштерді өзара байланыстыру үшін Октавияға (Октавианның қарындасы) үйленгені сияқты, Антиох та уақытша бітім мен аумақтық бөліністі ресімдеу үшін қызын Птолемей V-ке тұрмысқа берді (солтүстіктегі жаулап алынған өңірлер Селевкилерде қалды, ал оңтүстіктегі Мысыр Птолемейдің иелігінде сақталды).

Антиох бала-патша Птолемей V-тің үстінен (туыстық байланыстар арқылы) іс жүзіндегі қамқоршы ретінде әрекет етті; бұл Октавианның (және Триумвираттың) билік вакуумдары мен бәсекелестіктер жағдайында өздерін қалай орналастырғанына ұқсас. Екі жағдайда да «күштірек» тұлға (Антиох/Октавиан) туыстық байланыс арқылы осал қарсы тараптың үстінен ықпалға ие болуға ұмтылды. Екі құрылым да қысқа мерзімді тұрақтылық әкелді, бірақ астардағы сенімсіздік салдарынан ұзақ мерзімде «іске аспады»—Клеопатра Мысыр жағын ұстанды (осылайша Антиохтың мақсатын бұзды), ал Антонийдің шығысқа ден қоюы (Клеопатра VII) Октавианмен арадағы байланыстың күйреуіне алып келді.

Птолемей V-тің кәмелетке толмаған шағында регенттер арқылы басқарылуы Юлий Цезарьдың өлімінен кейінгі тұрақсыздыққа параллель келеді (соның салдарынан Триумвират құрылып, билік үшін күрестер басталды). Береникенің Антиохқа тұрмысқа шығуы Даниялдың он бірінші тарауындағы Селевкидтер империясының тарихының басталуын белгілесе, Антиох Магнустың қызының Мысырдағы жас патшаға тұрмысқа шығуы Селевкидтер империясының аяқталуын белгіледі. Марк Антонийдің Октавиямен некесінің тоқтатылуы Птолемейлер патшалығының аяқталуын белгіледі. Яһуданың Құдайдың келісім халқы ретіндегі аяқталуы айқышта жүзеге асты, ал сол яһудалық патшалық Маккавейлерден және олардың Риммен жасаған одағынан басталды. Осы пайғамбарлық желілердің бәрі Даниялдың он бірінші тарауындағы баяндаудың аясында бейнеленген, әрі олардың бәрі қыркыншы аяттың жасырын тарихымен үйлеседі. Бесінші аяттан бастап біз Береникенің келісімін көреміз; ол Ұлы Антиохқа және оның қызы Клеопатра Сираның келісіміне алып келеді, бұл жиырма үшінші аяттағы Маккавейлер тарихында орын алады. Маккавейлер Антиох Епифанға, Селевкидтер әулетінің соңғыларының біріне, қарсы көтерілістеріне байланысты осы желінің бір бөлігіне айналады.

Антиох Епифан — б.з.д. 168 жылы Алтыншы Сирия соғысы кезінде Мысырда, Александрия маңында болған сол Антиох. Антиох Епифан Мысырға басып кіріп, Александрияны басып алудың аз-ақ алдында тұрған еді. Птолемейлік билеушілер Римнен көмек сұрады. Рим Попиллий Ленасты (қасында тек шағын ғана серіктер тобы болды — әскер жоқ) Сенаттың ультиматумын жеткізуге жіберді; Антиох Мысыр мен Кипрден дереу шегінуге тиіс, әйтпесе Риммен соғысқа тап болады. Антиох хатты алып, кеңесшілерімен ақылдасу үшін уақыт сұрағанда, қатал әрі өктем адам ретінде сипатталатын Попиллий қолындағы таяғын алып, патшаның аяқтарының айналасындағы құмға шеңбер сызды. Содан кейін ол: «Сенатқа жеткізуім үшін, сол шеңберден шықпай тұрып, маған жауабыңды бер», — деп мәлімдеді.

Мағынасы айқын еді: Антиох Римнің талаптарын қабылдамайынша, ол шеңберден шыға алмайтын; келісімсіз оны кесіп өту соғыс дегенді білдіретін. Есеңгіреп, қорланған Антиох аз уақытқа кідірді, бірақ артынша бағынуға келісті, өз әскерін Мысырдан шығарды да, Сирияға қайтып оралды. Дипломатияның осы батыл әрекеті (Римнің күшейіп келе жатқан құдіреті жөніндегі беделімен қуатталған) шайқассыз-ақ шегінуге мәжбүр етті де, Жерорта теңізінің шығыс бөлігінде Римнің бой көтеріп келе жатқан үстемдігін айқын көрсетті. Бұл оқиға «құмға сызық тарту» деген тіркестің шығу төркіні ретінде кеңінен аталады (дегенмен шын мәнінде ол сызық емес, шеңбер еді).

Антиох Епифан да Даниялдың он бірінші тарауының он төртінші аятындағы өзін өзі жоғарылататын, құлап, әрі аянды орнықтыратын билік туралы протестанттық түсінікке айналды.

Сол замандарда оңтүстіктің патшасына қарсы көп адам көтеріледі; сондай-ақ сенің халқыңның қарақшылары аянды орнықтыру үшін өздерін көтереді; бірақ олар құлайды. Даниял 11:14.

Антиох IV Епифан б.з.д. 175–164 жылдары билік құрды және он үш Селевкид патшасының сегізіншісі болды. Ол эллиндік мәдениетті таңып, өз империясын грек діни ғұрыптарының аясында біріктіруге ұмтылды. Б.з.д. 169 жылы ол Ғибадатхананы тонады, яһудилердің ғұрыптарына (сүндеттелуге, Демалыс күнін сақтауға, Тауратты оқып-үйренуге) тыйым салды және пұтқа табынушы құдайларға құрбандық шалуды мәжбүрледі. Б.з.д. 167 жылдың желтоқсанында ол Ғибадатханадағы яһудилердің түгел өртелетін құрбандықтар шалатын құрбандық үстелінің үстіне пұтқа табынушылық құрбандық үстелін (Зевске арналған) орнатып, оған шошқа шалды, сондай-ақ басқа да арамдаушы әрекеттер жасады. Бұл қорлау діндар яһудилер үшін ақырғы шек болды, өйткені олар мұны Ғибадатхананың киелілігі мен Құдай заңының ең шектен шыққан бұзылуы деп білді. Осыдан кейін Селевкид шенеунігінің пұтқа табынушы құдайларға құрбандық шалуға берген бұйрығынан бас тартқан Маттатия (Модеиннен шыққан діни қызметкер) діннен безген бір яһудиді және әлгі шенеунікті өлтіріп, содан соң ұлдарымен бірге (болашақ Маккавейлермен) тауларға қашқан кезде, дереу қарсылық басталды. Бұл б.з.д. 167–160 жылдар аралығындағы партизандық соғыс пен көтерілісті тұтатты; оның мақсаты яһудилердің құлшылық етуін қалпына келтіру еді, соның нәтижесінде б.з.д. 164 жылы Яһуда Маккавейдің тұсында Ғибадатхана қайта бағышталды (Ханукка).

Селевкидтер империясының басталуында да, аяқталуында да шығыс пен батысқа немесе солтүстік пен оңтүстікке бөліну элементін қамтыған дипломатиялық неке арқылы бейнеленген маңызды бір келісім болды. Селевкидтер империясы әлсірей бастағанда, Антиох Епифан күшейіп келе жатқан Рим билігінің нышанына айналып, Маккавейлердің қаһарының басты нысаны болады. Кейінірек тарихта ол аянды орнықтыратын пайғамбарлық нышанның жалған баламасына айналады. Он бірінші тараудың жиырма екінші аятындағы күш келісімнің әміршісі күйретілген кезде күйретіледі.

Оның алдында таскынның қолдарындай болып бәрі де ағып кетіп, быт-шыт етіледі; иә, тіпті келісімнің әміршісі де. Даниял 11:22.

Антиох Епифанның билігі б.з.д. 164 жылы, Мәсіхтен шамамен екі жүз жыл бұрын, «келісімнің әміршісі» айқышта «күйретілгенге» дейін аяқталды. Мұнда атап өткіміз келетіні мынау: Селевки әулетінің империясы екі тараптың арасындағы алдау тарихи дерекпен расталған дипломатиялық шарттық неке арқылы басталып, дәл сондай жолмен аяқталды. Антиох Епифанның билігі кезінде Америка революциясының бейнесі болған Маккавейлер көтерілісі басталды. Маккавейлер тарихында олардың Селевки билігінен құтылу жолындағы күресіне Риммен жасалған маңызды бір шарт кірді. Сол шартты айқындайтын аят Римнің айлакерлікпен әрекет еткенін, яғни шарт жасау үстелінде өтірік айтқанын, тікелей көрсетеді.

Онымен жасалған одақтан кейін ол арамдықпен әрекет етеді; өйткені ол көтеріліп келіп, аз халықпен күшейеді. Даниял 11:23.

Қырықыншы аяттағы ақырзаман уақытының алдында келетін әрбір пайғамбарлық желіде бұзылған келісім бар. Урия Смит отызыншы аяттағы «қасиетті келісімді тастап кеткендер» туралы түсіндірме бере отырып, мынаны жазады:

“‘Келісімге қарсы қаһар’; яғни Қасиетті Жазбаларға, келісім кітабына қарсы. Осындай сипаттағы төңкеріс Римде жүзеге асты. Римді жаулап алған герулдар, готтар және вандалдар ариандық сенімді қабылдап, Католик шіркеуінің жауларына айналды. Дәл осы жат ілімді жою мақсатымен Юстиниан папаны шіркеудің басшысы әрі еретиктерді түзетуші деп жариялады. Көп ұзамай Киелі кітап қарапайым халық оқымауы тиіс қауіпті кітап ретінде қарастырыла бастады, ал даулы мәселелердің бәрі папаның қарауына тапсырылуы керек болды. Осылайша Құдай сөзінің үстіне қорлық үйілді. Ал шығыс бөлігі әлі де сақталып тұрған Рим императорлары келісімді тастап, ұлы безбұйектікті құрған Рим шіркеуімен байланыс орнатты, яғни онымен астыртын ымыраласты, мұның мақсаты ‘ерестікті’ басып-жаншу болды. Күнә адамы біздің заманымыздың 538-жылы сол кезде Римді иеленіп тұрған ариан готтарының жеңіліске ұшырауы арқылы өзінің өктем тағына көтерілді.” Uriah Smith, Daniel and the Revelation, 281.

Даниял кітабының он бірінші тарауының бесінші аяты оңтүстік патшасының кейіннен солтүстік патшасы бұзған келісімнің нышаны ретінде дипломатиялық қалыңдық ұсынатын тарих желісін айқындайды. Оңтүстік патшасының кек қайтаруы 1798 жылы Наполеонның рухани оңтүстік патшасының папалық солтүстік патшаға қарсы жасаған кек қайтаруын

бейнеледі. Бесінші аяттан тоғызыншы аятқа дейінгі бұзылған келісім Наполеонның бұзылған Толентино шартын бейнеледі, ал бұл өз кезегінде Путиннің НАТО-ның бұзылған шарт туралы мәлімдемесін бейнеледі. Наполеонның кек қайтаруы Путиннің 2014 жылы Украинаға қарсы кек қайтаруын бейнеледі. Оныншы аяттағы Антиох Магнустың Төртінші Сирия соғысын аяқтаған кек қайтаруы 1798 жылғы Наполеонмен, сондай-ақ 2014 жылғы Путинмен сәйкес келеді. Біздің заманымызға дейінгі 200 жылғы он бесінші аяттағы Паний шайқасынан кейін Антиох Magnus Мысырды жерде әскери күш қолданбастан өз билігіне бағындырудың жасырын ниетімен дипломатиялық некені ұйымдастырды. Антиох Магнустың тағы оның ұлына өтті, бірақ ол қастандықпен өлтірілді, соның нәтижесінде Антиох Магнустың кенже ұлы Антиох Епифан таққа отырды. Оның грек әдет-ғұрыптары мен дінін енгізуге бағытталған әрекеттері Макаби көтерілісін туғызды, ал бұл жиырма үшінші аяттағы Риммен жасалған алдамшы келісімге алып келді. Жиырма төртінші аят пұтқа табынушы Римді таныстырады және Антоний мен Августтың өтірікке толы дастарқанын атап көрсетеді. Отызыншы аятта пұтқа табынушы Рим папалық шіркеумен сұхбатқа кіреді, олар киелі келісімді бұзғандар деп аталады.

Жиырма төртінші аяттан отызыншы аятқа дейінгісі — пұтқа табынушы Римнің куәлігі, ал отыз бірінші аяттан қыркыншы аятқа дейінгісі — папалық Римнің куәлігін береді. Даниял он бірдің бірінші аятынан бастап қыркыншы аятқа дейінгі әрбір жол қыркыншы аяттың жасырын тарихында қолданылатын пайғамбарлық желіні білдіреді. Селевкидтер патшалығының желісі, Птолемейлер патшалығының желісі, Маккавейлердің яһудеялық патшалығының желісі, пұтқа табынушы Римнің желісі және папалық Римнің желісі — бұлардың бәрі 1989 жылдан жексенбілік заңға дейінгі тарихты бейнелейді. Сол желілердің әрқайсысы бұзылған келісімді осы тарихтың негізгі бір бөлігі ретінде айқындайды.

Даниелдің он бірінші тарауындағы көріністі орнықтыратын — Рим, әрі пұтқа табынушы да, папалық та Римнің алдамшы пайғамбарлық келісімдері ілгерілеуші сипатта болып, Рим өздерінің тиісті әрі бір-бірінен бөлек пайғамбарлық кезеңдерінде үстем билік құрмай тұрып жүзеге асқаны ретінде белгіленген. Екі билік те өз үстемдігіне қатысты пайғамбарлық кезеңнің басталуын үшінші кедергісі жеңілген кезде басталды деп белгілеген. Америка Құрама Штаттарында жуық арада келетін жексенбілік заңға дейін екі биліктің арасында алдамшы келісім болады. Төрт рет бұл екі билік оңтүстіктің және солтүстіктің патшалары болды: бір рет Яһуданың даңқты жері мен Римнің арасында, бір рет Рим триумvirатының екі бөлігі арасында, және бір рет пұтқа табынушы Рим мен папалық Римнің арасында. Римге қатысты екі алдамшы келісімнің екеуінде де бұл Рим империясының бір жартысы арасындағы келісім болды, мейлі шығыстың Антонийі мен батыстың Августы болсын, не шығыстың пұтқа табынушы Римі мен батыстың папалық Римі болсын. Солтүстік пен оңтүстіктің патшалары арасындағы төрт алдамшы келісім, шығыс пен батыс патшалары арасындағы екеуі, және жуық арада солтүстіктің патшасы болатын билік пен даңқты жер арасындағы біреуі.

Осымен біздің Даниял кітабына арналған бастапқы таныстыруымыз аяқталады. Panium сериясы Даниял кітабы жөніндегі серияның қорытындысын білдіреді; ал бұл, өз кезегінде,

қырықыншы аяттың жасырын тарихына кіріспе болып табылады, оны біз келесі мақалада әрі қарай қарастырамыз.